

GĘSI

Systematyka

- królestwo: zwierzęta
- gromada: ptaki
- typ: strunowce
- rząd: blaszkodziobe
- podtyp: kręgowce
- rodzina: kaczkowate

Jak wyglądają?

Najbardziej znaną i największą z gęsi spotykanych w Polsce jest gęś gęgawa (*Anser anser*). Masa ciała tego gatunku wynosi 2,5–4,1 kg, długość ciała – ok. 60 cm, rozpiętość skrzydeł – ok. 170 cm. W porównaniu z gęsią zbożową oraz gęsią białoczelną gęgawa nie tylko wyróżnia się masywną budową i wielkością, ale też wyraźnie jaśniejszym ubarwieniem, a zwłaszcza jasnymi pokrywami skrzydłowymi. Duży dziób z białym „paznokciem” jest cielistoczerwony lub pomarańczowy, brzuch jasny, czasem z niewielkimi czarnymi plamami, nogi (wiosła) różowe. Chętnie się odzywa nosowym głosem podobnym do okrzyków gęsi domowych, którym zresztą dała początek i z którymi łatwo się krzyżuje.

Najliczniejszą z dzikich gęsi przelatujących przez Polskę jest gęś zbożowa (*Anser fabalis*) – wyraźnie mniejsza od gęgawy i przede wszystkim ciemniejsza (zwłaszcza na skrzydłach). Jej najbardziej charakterystyczną cechą jest ubarwienie dzioba, który u nasady jest ciemny, dalej występuje pomarańczowa przepaska i znów czarny „paznokciec”. Długość ciała wynosi 66–89 cm, rozpiętość skrzydeł 142–175 cm, a masa ciała wynosi 3,1–3,9 kg.

Gęś białoczelna (*Anser albifrons*) jest bardzo charakterystyczna przez występowanie białej plaminy na czole i ciemnych pasów na brzuchu, które nie występują u młodocianych osobników. Niezależnie od wieku dziób jest różowy z białym „paznokciem”, nogi (wiosła) pomarańczowe. Gęś ta jest wyraźnie mniejsza od gęgawy: Długość ciała wynosi ok. 75 cm, rozpiętość skrzydeł 130–165 cm, a masa ciała 1,1–3,0 kg.

W jakim środowisku żyją?

Jedyną gniazdującą w Polsce gęsią jest gęgawa. Dawniej jej środowiskiem były duże, zarosnięte trzciną, mało odwiedzane przez człowieka zbiorniki wodne lub niedostępne bagna. Te bardzo inteligentne ptaki zaczęły akceptować bliskość ludzi i coraz częściej obserwuje się obecnie zmiany nie tylko w ich zachowaniu, ale też w preferencjach środowiskowych.

Tereny łęgowe gęgaw stanowią nie tylko duże jeziora i bagna, ale także stawy rybne, torfianki i inne zbiorniki wodne. Warunkiem jest występowanie odpowiednio szerokiego, gęstego pasa roślinności wynurzanej, w którym można zbudować gniazdo, choć nawet z brakiem takiej roślinności w niektórych warunkach gęsi te potrafią sobie poradzić, gniazdując np. w koronach głowiastych wierzb.

Czym się żywią?

Gęsi żywią się wyłącznie pokarmem roślinnym, zbieranym w przeważającym stopniu na łądziej, rzadziej z wody. Bardzo chętnie skubią listki traw, w tym ozimin. Zjadane są także nasiona i kłęczka wielu roślin – zarówno dziko rosnących, jak też uprawnych (w tym marchew, buraki, ziemniaki). Ptaki mają charakterystyczny rytm dobowy: noc spędzają w bezpiecznych miejscach, zwykle na wodzie, rano rozlatują się w promieniu do kilkunastu kilometrów na okoliczne żerowiska na polach.

Czy wiesz, że:

- Gęsi tworzą monogamiczne, długoletnie pary, w których obowiązki obojga partnerów są jasno określone. Toki są ściśle zrytualizowane, polegają na pływaniu ptaków obok siebie, zanurzaniu przez samca dzioba w wodzie, maksymalnym wyciąganiu szyi i wydawaniu triumfalnych okrzyków.
- Latem gęgawy odbywają pełne pierzenie, w trakcie którego – po zsynchronizowanym zrzućeniu wszystkich lotek i sterówek – ptaki tracą lotność na kilka tygodni.
- Jaja wysiaduje tylko samica, a samiec cały czas „stróżuje” w pobliżu. Po wyklućiu młodych obydwa ptaki razem strzegą piskląt, które jeszcze przez kilkanaście dni wracają na noc do gniazda. Młode są lotne w wieku ok. 6 tygodni. Związek rodziców z pisklętami jest bardzo ścisły jeszcze przez wiele miesięcy: rodzina razem udaje się na wędrówkę i rozpada się dopiero wówczas, gdy para przystępuje do kolejnego lęgu.

Gęsi

Jak wyglądają?

W jakim środowisku żyją?

Czym się żywią?

ZWIERZĘTA POLSKI